

BIBLIOTEKA

814-1

587

AGIM
SPAHIU
poezi

**Eshte
koha
te
duhemi...**

814-1
581

Agim Spahiu

Redaktor
SEVIM ARBANA

Kopertiro
BESHIK TRUNCI

ESHTE KOHA TE DUHEMI...

poezi

SHTËPIA BOTUESE
«NAIM FRASHËRI»

SE Ç'KAM NJË NGUTJE, MIQ...

*Se ç'kam një ngutje, miq, një ngutje shpirti e
zemre dhe aspak qetësi!*

*Pusho, më thotë pema dhe ofron kurorën hije-
shumë,*

*është koha të pushosh, çun. Po unë se ç'kam një
ngutje, miq,*

*e përshëndes dhe ec nëpër diell... Është koha
të ec,*

*të mbushem me njeri, e prapë veten-bukuri t'ia
kthej atij.*

*Pusho, më thotë gruaja dhe ofron prehje, buzë
e gjumë,*

*është koha të pushosh, çun, të marrësh veten nga
udhët,*

*të mbushen gjoksi, supet. Po unë se ç'kam një
ngutje, miq,*

e marr me të mirë dhe e lë të flasë...

*... Është koha për punë, veten ta jap, shpirtin
ta derdh gjer në fund.*

*Dhe s'i them dot pemës: — Ia kam frikën hijes
si zhbirjes.*

*Dashnorët e qetësisë dhe gjumit
shpesh orët dhe emrin me hije m'i mbuluan.*

*Dhe s'i them dot gruas: — Ia kam frikën përkë-
dheljes si vdekjes.*

KËTU, MBI GJALICË E PIKËLLIMË.

Këtu dielli rrëzon për mua dhe bora boron për
mua,
në gjakun tim shkrire janë të gjitha viset e tua,
rroj në male fisnike me ujëra jetëdhënëse në gji,
në përçafimin e lumenjve të mi: njëri i Bardhë,
tjetri i Zi.

Unë jam këtu, gjithnjë, mbi Gjalicë e Pikëllimë.

Këtu jam i mbushur me kujtime,
lëndohet e gazmohet zemra ime.

Nuk mund të rroj ku s'kam ç'të kujtoj.

Këtu jam i idhët pelin, i ëmbël si misri i ri,
këtu jam plot shëndet,
kam shumë punë për të bërë dhe s'kam ngë të
vdes.

Këtu dhe vetëm këtu jam guri me rrënjë, i rëndë
në vend të vet,
çdokund tjetër rrumbullohem, troshitem e
harrohem,

vetëm këtu thepohem.

Jam zjarr që djeg, dorë e bardhë që përkëdhel,
fjalë mjaltë që mrekullon, vuajtje që s'harron...
Brenda meje përkunden djepe, shtrihen varre pa
harrim,

digjen e rilinden malet e visit tim.

«Këtu!» më thonë djepet e varret, drurët e gurët,

«Këtu

Shekspiri është luajtur dhjetëfish, ta dish,
në familje, buzë kufijsh
dhe brenda gjoksit të njeriut!»

Jam këtu përqaftuar me diellin,

dragua për të mos harruar asgjënë,
mbrojtës, rojtar nderi i fytyrës sime që s'e çbënë...

Këtu me tokën përjetësisht jam i dashuruar,
si fëmijën e puth, e mbaj, e kthej me duar.

Rris pemët, shtrydh gurin e ujin të më japin

më tepër

dhe unë gjithçka u jap,

në çdo gjë pjesëtoj veten.

Me armiqtë thikë më thikë jam këtu, sy për sy,
i dashuruar me të dashurit e mi.

Këtu dhe vetëm këtu jam puthja, mallkimi, ëndrra
dhe zgjimi,

dashuri në udhët e tua,

ku bora dhe dielli rrezojnë për mua.

THEM TË VËRTETAT NË KËTË
RRAFSH VERIOR

*Them vdekjen e territ e çeljen e agut, them gazin
e përditshëm, zgjimin e hershëm, mundin
e krahëve them,*

*të duarve e shpatullave, të mendjes e gjoksit,
mundin e krejt trupit,*

*harenë e përditshme, dënesat e pikëllimin,
them lotin e syrit e lotin e shpirtit
dhe gjumin e vonë në këtë Rrafsh Verior.*

*Them krejt njeriun me gjëmime e vezullime
e ta besoj ty, letër e bardhë — perëndia ime.
Para teje falem në çdo orë të ditës e të natës,
t'i besoj fitoret e plagët, të vdekurit e të gjallët.
Për ta rilindem, shkrihem e digjem e prapë prej
tyre rritem.*

*Letër e bardhë, ku derdh fjalë e shpirt,
letër e bardhë, ku derdh dritëhijet e njeriut.
Kur vij te ti rënduar me të vërteta të thjeshta,
siç vjen njeriu nga lindja a vdekja,
rënduar nga loti a e qeshura,
jam krejt i bardhë, se dua të mbetem gjallë
kështu siç jam.*

*Asgjë s'i fsheh vetes e të tjerëve, them çka shoh
e prek rreth e rreth,*

pranë meje e larg meje. Vlimin tuaj c timin them,
asgjë që s'është juaja dhe imja.

Them të vërtetat e ëmbla e të hidhura:

lakuriqe,

mjafton që secili pjesën e vet të këtë brenda tyre...

...Dhe ç'është juaja të jetë imja dhe ç'është imja
të jetë e të gjithëve...

...Dhe ç'është imja të jetë juaja dhe ç'është juaja
të jetë e të gjithëve...

...Dhe ç'është juaja të jetë imja dhe ç'është imja
të jetë e të gjithëve...

...Dhe ç'është imja të jetë juaja dhe ç'është juaja
të jetë e të gjithëve...

...Dhe ç'është juaja të jetë imja dhe ç'është imja
të jetë e të gjithëve...

...Dhe ç'është imja të jetë juaja dhe ç'është juaja
të jetë e të gjithëve...

...Dhe ç'është juaja të jetë imja dhe ç'është imja
të jetë e të gjithëve...

...Dhe ç'është imja të jetë juaja dhe ç'është juaja
të jetë e të gjithëve...

...Dhe ç'është juaja të jetë imja dhe ç'është imja
të jetë e të gjithëve...

...Dhe ç'është imja të jetë juaja dhe ç'është juaja
të jetë e të gjithëve...

...Dhe ç'është juaja të jetë imja dhe ç'është imja
të jetë e të gjithëve...

...Dhe ç'është imja të jetë juaja dhe ç'është juaja
të jetë e të gjithëve...

...Dhe ç'është juaja të jetë imja dhe ç'është imja
të jetë e të gjithëve...

Dhe vrapoja më ty rrugëve, në fusha e bjeshkë...
Pë ti asnjë vrapojë nuk më the, asnjë ankësë,

ETYD PARA NJË TABLOJE
TË HERSHME...

*Shtëpi malësore të rralluara
si pika loti të ndritshme
në një fytyrë të hijshme.*

Shtëpi malësore të rralluara.

NË TOKEN TIME, ZONJËZA IME...

Kur ëndërroje shtëpi, të merrja me të mirë,
të jepja kurajo sapo nisnin pallatet e një lagjeje.
Të thosha: Do të banosh këtu, zonjëza ime...
e me ty në duar vrapoja duke qeshur,
se doja kundërshtimet t'i merrte era...

(Le të vinin si zhurma në veshët e mi,
i trillon era do të thosha, s'i thua ti.)

E ti shpejt gënjeshe (a bëje kështu s'e di)
dhe vije me mua
nëpër rrugë nga mëngjesi në muzg.

Ne ishim luftëtarët e rrugëve, zonjëza ime.

Ku s'të mora, ku s'të çova: në shkollën e largët,
pranë një ujëvare, në lindje, në vdekje dhe në
varre,

në banesat fshatare...

Me mua vije e qeshur e plot hire, e shtrenjta ime.

Të kujtohet sa të kanë dashur, sa të kanë nderuar?

Dhe ndjeheshe si në shtëpinë tënde: e lehtë,
e shpenguar,

e lumtur dhe e bukur si flutur.

Kudo e kishe shtëpinë me bukën e bardhë të
mikpritjes, zonjëza ime e hijshme...

E unë vazhdimisht të merrja me të mirë,
pranë çdo pallati të ri, pranë çdo lagjeje të re,
kur ti ëndërroje shtëpi.

Dhe vrapoja me ty rrugëve, në fusha e bjeshkë...
Po ti asnjë vuajtje nuk më the, asnjë ankesë,
as era

nuk pëshpëriti kurrë fjalë kundërshtie.
Kudo e kishe shtëpinë. Unë besimin kisha
dhe fjalën e mirë, zonjëza ime plot hire.

... Edhe tani mos harro ku e ke shtëpinë,
poezi — jeta ime.

4. 3. 20
Sa herë largohem malli për ty ma shkoq

me fytyrën nga shpina imë që largohet e
kraharorin
largoget. . .

Dua të kthej pa e zënë cakun e dëshirës,
drejt teje të vij, shtëpi, në gjirin e visit tim.
Por e di, ti mrrolesh, mjegullat hyjnë midis nesh
dhe ec

për në cakun e ëndrrave tona pafund.

Atëherë ti zgjat duart grusht
që ndarje të mos ketë:

në njërin pak tokë, bukë të bardhë në tjetrin
dhe sapo humbas në horizont ma nis qiellin. . .

Dhe s'je më e vogla me trosha gëzimi e halle,
Visi im,

Atdheu je, me detra, lumenj, njerëz, fusha e male.

Në shumë toka mund të shkel, të fluturoj në
shumë qiej,

bukë tjetër mund të ha, të tjera kafe të pi,
gjithnjë te gurët e tu do të jem: në tokën ku
kam themel,

nën qiellin me zogjtë e mi,

në bukën e bardhë e kafën tënde të zezë, shtëpi.

Te ti shpërthej lule

Vis — zemër, vetëm ti supin ma përkule.

«SKEDAT» E MIA...

Hapur ishin bibliotekat e mëdha, krah e krah...

E unë

larg, gjithë jetën në mal.

(E di, prej malit tim u bënë dyert e rënda,

dritaret,

karriget e tavolinat,

në drurët e mi u shkruan edhe librat.)

As punë me skeda s'bëra ndonjëherë...

... Mbi tavolinën e bukës troshat pa trazuar
shpejt e shpejt vargjet u shkruan.

Për këtë jetën s'e kam sharë,

ashtu siç ka ardhur e kam përqaftuar,

dhe jam munduar dhe jam gëzuar.

E kam dashur mrekullinë e saj: dritën dhe

përhitjen,

uljen dhe ngjitjen, pllangat e shumëngjyrtë

që ma mbushën shpirtin e më falën rritjen.

Veç ajo biblioteka hapësirorë më ka falë:

fusha të pafundme, rrugë e male të larta,

skeda të çuditshme më ka ofruar: duar

e fjalë të bardhë,

zemra, lumenj e gjurmë të arta,

baltë nga toka ime, hidhërime e gëzime,

rrugëtarë që rrugëtojnë me mua, sy

që më duan e i dua, fytyrën e Osos,

qindra fytyra e hapa shokësh...

Dhe mijëra të tjerë pa emër që presin në

skedarin zemër.

SKEDARIN E MIA...

BALADA E MËRGIMTARIT

«Larg jush mendoj dhe vuaj për ju.»
nga letra e një mërgimtari

Larg shtëpisë, njerëzve që dua, larg tokës paqësore
rashë në ankthin e një ëndrre të lemerishme
si në kllapë armiqësore...

Kërkova kuajt më të shpejtë për në tokën që
digjej,

kuajt s'm'u përgjigjën,
kërkova makinat e garave, trenat elektrikë,
avionët,

të turpëruar ulën kokën.

Atëherë thashë vargjet e një balade shqiptare,
shpirtërisht të jem në tokën e dashurisë.

Balada shkrep vetëtimë. Vetëtimën shalova...

...Mjegullnaja pis e një tymi të zi, me erë gjaku,
pushtuese

në qiell,

mbi gërmadhat e qytetit tim, pemëve të njoma,
mbi kufomat e të dashurve

m'i shteri lotët, ma humbi zërin. As qaja, as
klithja.

Frymë s'kish brenda meje. Hapat s'i dëgjoja.

Dhe po të mos ishte zemra

në vdekje isha tretur, do ta besoja.

Ecja nëpër honet e udhëve të shkreta gjer në
derën e shtëpisë,
ku një amebë e përtharë gjaku më priste në vend
të gruas,
fëmijëve
dhe prapë kuturisa udhëve fëmijët e gruan të
gjeja...

(Brinjët po shkallmonte zemra.)

Në sheshin e qytetit të lashtë — e pavarrosur
masakra,

mbuluar me korba që s'i tremba.

Në të zeza gruaja, e holluar shtizë, ecte ngadalë
si hyjneshë e zisë

me flokët korb gjer në fund të këmbëve...

(Oh, ç'floknajë mundimi!...)

Dhe ashtu në ecje gjysmën e fytyrës më jepte,
e djegur ish gjysma tjetër. Syri i qorruar...

Dinakëria a tmerr i prishjes së bukurisë

me floknajën korb ia pat mbuluar?!

Pas e ndiqnin fëmijët si dy fije bari kositur prej
një lëndinë,

ç'ke bërë kështu, gruaja ime?!...

...Në atë vend të huaj malli kërkonte kthim
në tokën paqësore.

Dhe që të mbetesh me frymë
gjer në ag vetëtima baladash shalova.

PËR ZEKËN, CENIN DHE TË TJERËT...

*Si kjo natë qofshin netët e ardhshme. si kjo natë
me drita-yje në kullat e sondave e qiellin tënd,*

Has!

*Ooo, qenka ndezur krejt Lugina e Vlahnës
e unë qenkam në buzë të fjalës...*

*gjersa ende s'ju kam mbushur me mundin dhe
përpyekjet*

e Cenit dhe Zekës,

*gjersa s'ju kam ofruar lodhjet e fitoret e djemve
syetur,*

*gjersa përmbys ende nuk kam rënë në këtë natë
të ndezur*

prej fitoresh në gjokse e këngësh në buzë...

*...Sonte kjo natë e bardhë më mori në gjoksin
e saj*

e s'po çohem kurrë,

i mjeri un', i lumi un'!

*Tash e tridhjetë vjet jua njoh fytyrat e rreshkura,
duart e paheshtura*

*dhe fjalën e paktë, dhe gjoksin e valë dhe sytë
— burim të kristaltë,*

jua njoh, vëllezër të mi,

ju, të mençurit e heshtur, të palodhurit që

s'ëndërruat

lavd e dekoratë,

më mirë se asnjëherë po ju njoh këtë natë...
Me thellësitë e tokës i lidhët netët, ditët e
dashurinë,
ndaj jeni holluar e ngjani me lisa të rinj.
E di,
prej kohësh ju ka ndodhur që edhe mëngën e
shokut
prej krahu t'ia hiqni, ta ngopni me naftë e ta
ndizni pishtar,
argjilin ta përgatisni në mesnatë,
kur erëra të forta heponin lisa e ne kishim të
ftohtë në shtrat,
ju bora u shkrinte mbi shtat...
... Dhe erdhët te kjo natë e ndezur duke luftuar
ndërprerjen, heshtjen,
duke kapërcyer disfatat e duke kërkuar fitoren
atje, thellë, në gjirin e tokës.

Si kjo natë qofshin netët e ardhme, si kjo natë,
Has,
fitore pikoftë këmbëngulja e çdo ore të bardhë
në Luginën e Vlahnës
e dashuri e djemve në zemër të tokës!
E unë në zemër të fjalës!

Has, 1986

Pikë... pikë...
shpirt'i këngës
në mua

Pikë... pikë...
shpirt'i këngës në mua.

E un' përmbys në jetë
pi e pi
e s'po çohem kurrë,
i mjeri un', i lumë un'!

I. PIKË... PIKË...

*Pikë... pikë...
shpirt' i këngës në mua.*

*E un' përmbys në ty,
pi e pi
e s'po çohem kurrë,
i mjeri un', i lumi un'!*

2. SONTE, PAS NJË JAVE FOLKLORIKE...

*Sonte, pas një jave të mundimshme folklorike,
s'më flihet,
edhe pse dua, s'e kam veten në dorë.
Ndiej se hollohem e hollohem, kryet
po më shkon te Gjallca me borë.
Trupin e paskam valle,
mbi lodrën gjëmimitare të Xhemalit Toçillës po
dridhet,*

*në fushën e Shtiqnit
si zogu në degë
sa andej këtej
po hidhet.
Më parë s'di kujt t'i gazmohet: diellit, shiut
a borës,
shtatbardhave belholla si lule livadhi,
grurit të mbarë, dasmorëve që zbresin nga mali
a faqezeshkëtave mbështjellkuqe që u vika era
lule
e presin të bëhen nuse...*

*Sonte, pas një jave të mundimshme folklorike,
s'më flihet,
edhe pse dua, s'e kam veten në dorë,
Ndiej si shkrihem e shkrihem
e gurëzohem nëpër perlat popullore.*

Trupin e paskam këngë,
në gjoksin e këngëtarëve plot dënosa e hore
përmbys ka rënë...
Lotin tuaj ë mbaj në grusht,
gazin e qes me pushkë.
Dal nëpër natë e vij drejt jush...

3. PËRTEJ QELQIT... PËRTEJ DETIT

*Përtej qelqit driton syri yt... përtej detit,
përtej qelqit gjoksi yt merr frymë... përtej detit,
përtej qelqit fërgëllon shtati yt... përtej detit.*

4. PEIZAZH NGA LUFTA E LUMËS, 1912

«Gryka e Shejës po rrjedh gjak,
i thot' Drinit, ndihmom' pak.»

**Dielli vinte fytyra-fytyra përmbi dhé,
në krahë korbash vritej, jo në ré.**

...

5. DAL NËPËR NATË...

Dal nëpër natë me fyell të gjatë në brez,
at' yll të largë lyp nëpër terr një fjalë

t'i them

e nëntë male në mes, medet, nëntë male në mes
e dhentë s'po tuten' e malet s'po ulen... Po që:
balli me dukat m'i bën dritë shtegut t'udhës.

Medet, i mjeri un',

kot mundohem ta fsheh dridhjen e buzës...

Tufëzat hënëza-hënëza m'i ka çjerrë thëllëza,

mëraaku ka pikë mbi xhamadanbojëgjaktin,

shlyer e ka krejt, mjeri un' medet!

Mbi tirqit e bardhë ofshamat e mallit

(T'i kallëzon dukat i ballit)

kurrkund nuk m'u ndanë qysh ditën e parë,

pesë gishtat e dorës përanash lanë zi

kur u ndamë të dy...

Përmidis të gjoksit m'u ka ba një gropë,

medet!

Meraku për ty më hollon përorë

e nëntë male në mes, medet, nëntë male në mes!

6. «CINGTHI VETËM UN' KAM MBETË...»

Ani gjymsa kajshin, mojt nanë,
e gjymsa knojshin...

— Popullore —

Cingthi vetëm un' kam mbetë, cingthi vetëm,
pa nën' e pa babë, pa motër e pa vëlla,
ore yll' i natës.

Cingthi vetëm un' kam mbetë, cingthi vetëm,
pa këng'e pa fjalë, pa hije e pa gëzime...

Në ç'det të huaj kridhesh, zemra ime?

Fytyrën tënde prej brengje dhe ëndrre

ia dhashë shpatit ku kemi qeshë —

e mbolla vreshtë,

ia dhashë kodrës ku kemi folë —

e mbolla mollë,

ia dhashë bahçes ku ndenje me mua —

e mbolla ftua... ylbero, m'i more sytë,

se cingthi s'mund të rri, oh, s'mund të rri!

U thava në pritje...

Kur do të kthesh në detin tënd, zemra ime?

7. VALLTARET E BORJES...

*...kur i'pashë: prej ëndrrave vijnë, thashë,
pyll' i ri mështekdash të njoma
me kurorat e kuqërremta në shpërthim
e flakë në ballë!
Digju, digju, shpirti im!*

8. TRUPI YT SI S'U KTHYE NË KËNGË?!

një folkloristi

*Mot për mot nga dasma në dasmë, nga morti në
mort,*

këtu një gaz, atje një lot.

*Nga gjithë kjo Gjalicopikëllimë gazgjëmë,
trupi yt si s'u kthye në këngë?!...*

9. FYTYRA JOTE DRITË NË TERR

1888/1889

Moj molla me halle...

... Po t'vjen era moll' e ftue,

moll' e ftue, moj era mel,

ftyra jote dritë në terr

(Nga lirikat lumjane)

*Nëpër luftëra e këngë veten kam ngrënë,
gjersa u pakova si e reja hënë...*

Dhe s'kisha ngé të dashuroja luli. Nëpër terr

i ngjizëm fëmijët

dhe vrapoja në pritë të vrisja veten.

*(Oh, jo, trupin tim me pamje tjetër.) Dhe kërkoja
dritë, dritë nëpër shekuj...*

*Sa armiqtë tanë e urreja terrin, terrin, e dashura
ime!*

*Edhe kur prekja shtatin tënd të ngrohtë,
një dorë dritë, sa e desha nga perdja e hollë e
dhomës për
flokët,*

*gonxhen e plasur të buzëve dhe gushën,
një dorë dritë, nga vrima e derës për dehjen,
gjoksin borë dhe përkëdheljen.*

E urreja terrin!

Ngja netët verore dhe netët dimërore një dorë
dritë

(sa e desha!) në emër të njeriut.

Netëve pa hënë e borë, të errëta tmerrësisht,
ç'mund t'i kërkonim tokës, qiellit ç'mund t'i
kërkonim?

Dritësonim njëri-tjetrin me gishta e buzë,
për inat të territ ishe ti — Toka, Dielli — unë...
...Herë herë s'arrija t'i shpëruj as mëngët e
zëna

të hynte dielli, të hynte hëna.
Fërgëlloja. Nuk gjeja qetësi.

Në odën errësirë të falja një puthje të shpejtë
e bëhesha më trim, e bëhesha më i lehtë...

Ishe kaq e brishtë, më vraftë ora, e unë i butë,
i butë si prekje dashurie,

lëvore ahu fytyra ime.

Dhe vrapoja në mbledhjen e Dheut të lidhja
Besën

nga hyrja e vjeshtës gjer në majin e zi,
sa mbaronim një luftë, tjetrën nisnim përsëri...
...dhe të kam dashur ty.

Mos thuaj se kam humbur, mos thuaj se jam
zhdukur,

asgjë për humbjen, mos thuaj!
Njëqind vjet e një mijë vjet, jetët krejt, botën

shqiptare të tërë
e ke në valle dhe këngë me ftyrën tënde diell
e hënë...

10. VALLTARËT

**Vetojnë nëpër pllajë si pëllumba të bardhë
trumba-trumba,**

vetëm.

**Të vetmuarit shpejtojnë,
të bashkuarit presin.**

11. DHE NË FLAKË MBIJETUAN...

*Kjo ndodhi para shkrimit të përbotshëm të
librave...*

*Edhe sot askund nuk është shkruar flijimi i
burrave*

që s'deshën për t'u shuar.

*Për herë të parë e shkruaj unë sipas Nazif Dokles
që ma ka treguar:*

*... Në një fis të lashtë që rronte diku në truallin
e fshatit Morin të Kukësit,*

*sëmundja e përbindshme u shfaq. Farofshë e
quajtën.*

*Niste me dhimbje të lemerishme në bark... Kështu
farofsha nisi t'i farojë krejt;*

*së pari më të pamundurit: fëmijë, gra e pleq,
pastaj ata që qëndruan pak...*

*Ndërsa ata që qëndruan gjatë, një grusht burra,
që kërkonin, domosdo, jetesën e vendit dhe emrit,
zjarr të madh ndezën në mes të fshatit
e nisën vallen.*

Me dru e valle ushqenin zjarrin...

*Kur ndonjëri pikonte, të tjerët e dinin
se flakët do t'i përpinin. Tjetër fat s'prisnin.*

Ky çast

do të vinte për secilin... Dhe shtonin drutë

Dritëhije...

AUTOPOËTRËT

Herë-herë më gëzftan gjykatë si herë më shpesh
për shënd' e verë, plot hoxhë e shpërfaqës, i pasur
i freskët e i gjallë,
i pastër, e i larë si natyrë pas dëborë,
i tejkrahshëm si qelqë e zërrashtë.
Gjithkush ma lexon shpirtin në dëshpër të syrit
e më duket një ditë...

Herë-herë shkruajem krejt,

pa...

regullimë e fundit të heshtje,
për si pëllëz e shëndëri,
i ftohtë e pa ndjenja,

haxh,

e dita më duket një ditë...

... E ndërrimja më rënd
e ngjë e përrejt gjykatës nis.

Drit eijje...

AUTOPORETET

Herë-herë më grafllon gjoksi si tamli në flakë,
jam shend' e verë, plot hove njerëzore, i pashëm,
i freskët e i gjallë,
i pastër e i larë si natyra pas shiut,
i tejdukshëm si qelqe e zbrazët.
Gjithkush ma lexon shpirtin në bebëz të syrit
e viti më duket një ditë...

Herë-herë shkretem krejt,

pres

regëtimë e fundit të heshtë,

jam si pylli dimëror,

i ftohtë e pa ndjenja,

bosh,

e dita më duket një vit...

... E nesërmja më rilind

e nga e para gjithçka nis,

KJO LULESË ULLIRI.A.

I kam parë pemët të çelin dhe i kam dashur të gjitha,
po kjo lulesë ulliri më trondit, veçanërisht...

Lulet martire japin veten si popujt betejave,
pakohen e treten.

Kështu populli im digjej e pritej e prapë rritej
e prapë lulonte

mbi stuhitë e luftërave, vdekjet e zakonshme.

Lulesë yllësore pagojse e thjeshtë gjer në vaj
me thjeshtësinë popullore më ngjan.

Para teje bëj homazh si para ushtarëve të vrarë...

... Rinia ime,

atje, mes ullinjve, nën qiellin me yje,

ma shtro shtratin tim me duar mikpritëse.

PARA TEJE...

... Jam i vogël, sapo kam nisur të nxjerr tinguj,
të qesh, zgjat faqen për puthje te të mëdhenjtë.
S'di ç'është ajri, uji, zjarri, e prek e digjem. Qaj
e prapë drejt teje nisem... Tetëmbëdhjetë jam,
i dashuruar në krëhrin e pasqyrën, gjithë vetulla,
sy e forma të derdhura shtati, përqaftuar me
dëshirën, më e hijshmja në botë fytyra, kën-
gëtar i madh që di vetëm këngë me emrin tënd.
Djalosh i zjarrtë, qengj i butë, të gjithë ma shohin
dashurinë, s'kam aspak frikë, e shpall para të
gjithëve mrekullinë që ndodhi në mua, i magjeps
rrugët, pemët, gurët, prej tyre magjepsëm, i marr
para me frymë... Pesëdhjetë. Njëqind. Një mijë
vjeç qenkam, më lulojnë lulet e bardha mbi krye,
dhjetë herë qenkam kthyer për ty në botën e të
gjallëve pa pyetur për fyerje e sharje. E prapë
digjem e sillem në moshën e shpirtit: një dhe
tetëmbëdhjetë, një dhe tetëmbëdhjetë...
O, ç'paske qenë ti, moj dashuria ime!

PORTRET MINATORI

*Rreth kokës shami e kuqe, kasketë
e minatorit përmbi,
në këmbë, i plotë e gjoksgjerë
si lis i madh. —*

Në fundin e një udhëze të nëndheshme

u shfaq

luftëtar i ri

nga tablotë e Buzës plak.

MIKU IM, MIKU IM...

Më fort se çdo thikë më ther shtirja jote, miku im,
miku im.

Ke qenë i gjerë e shpirtbardhë... Sa të desha
e marrtë e mira, e marrtë!

Besoja se gjoksi yt u ngjante çarçafëve llagar,
që fryheshin në erë, kur nëna i nderte për t'u
tharë...

(A mos qysh atëherë ishe njeriçarçafpalarë?!)

Po të jetë e vërtetë, më ke fyer rëndë. Aq rëndë
sa efshohem nga vetja,

se s'kam ku t'i hedh vitet kur ishim si dy pemë
me një rrënjë,

më gjëmon kujtesa,

se s'kam ku t'i çoj ëndrrat, ndjenjat e mia,
më rëndon dashuria.

Si vetes të besoja ty. Tash më vjen të qaj, të
ulërij...

Nuk mundem kurrsesi ta mësyj derën e shtëpisë,
s'i përballoj dot gruan, fëmijët...

Oooo, shtirja jote më ther më fort se çdo thikë!

1987

FLASIM PËR BOTËN E NJERIUT...

Mos më fol më për atë njeri të vogël! Ka kohë
e kam harruar krejt.
Nuk dua të dëgjoj!... Sidomos sot,
sot kur s'ka vend aspak për vogëlsirë,
sot edhe njeriu më i zakonshëm shkon drejt heroit,
sot kur Fili¹ s'është më dhe e shoh te të gjithë,
Fili më shtat mesatar, si unë e ti, ezmer, fjalëpakë,
shok i gjerë, baba i mirë
statujë e bardhë nga mëngjeset që vijnë...
Mund të flasim gjithë ditën për Filin, Dikun dhe
të tjerë,
për të shtatëqindët shkrirës të bakrit në Rexhepaj,
që i shkrinë orteqet e Shtiqnit,
për mjekët e pafjetur me pavionet në çantat e
shpinës,
vajzat e fabrikës së kromit, fshatarët e Vilës,
edhe për fëmijët e qytetit që lehtësojnë bredhat
me dorë.
Të flas për nxënësit në Gjinaj, barinjte, shokët
e mi.
Mehmetin e shëndetshëm që prin në malin e lartë
prej nga liqen' i ngrirë me pasqyrë stërmadhe
ngjan,

---

1) Fil Hoxha — Hero i Punës Socialiste

për Ymerin plak kockëfortë dhe Ymerin e ri plot
humor,
Oson e qetë, Lirinë këmbëlehtë, për Flamurin si
një lis
e Tefën trupatlet...

Për jetën vigane që s'e mund asnjë borë, asnjë
ortek.

Për fitimtarët të flas. Jo për atë njeri të vogël!

Kudo që të jetë.

Mjaft! Jam ngopur!

Gjer në grykë jam ngopur

me fjalët shumëngjyrëshe pa bukë,

me sytë picërrakë,

me lëvizjet e panatyrshme,

fytyrën e prerë

e gishtërinjtë eshtakë,

me të dridhurit nervoz

me shkak e pa shkak,

me çdo gjë të tijën cinike,

më shumë me zemrën e zezë ngjitur pas brinjëve.

Edhe ti harroje krejt. Flasim për botën e njeriut

që kurrë nuk vdes... të thjeshtë

Kukës, dimër 1985

KUR JEMI LARG

*Kur jemi larg, veç e veç duke ëndërruar,
vetëm nata pagojse e di sa më ke munguar.*

TRUPI IM I PAQETË

Trupi im hollak
i larë në ujërat e Drinit të Bardhë
e Drinit të Zi,
i dridhur në erërat e forta të Kukësit tim,
i ngrohur në vatra fshatare, në stane me barinj,
i rropatur në male e hone,
i mrekuar me fushat pjellore,
i shituar nga rrufetë,
i papushuar as në zheg,
i dërrmuar nga fjal' e rëndë e shokut filan,
i miqësuar me rrjedhën e lumenjve,
i rraskapitur me rendje,
i tronditur nga dashja e mosdashja,
i troshitur nga nata,
i lagur nga shirat, një mijë herë i lagur,
i zbardhur nga bor' e tetorit e gjer tek e marsit,
i etur për dijet,
i tretur nga dridhjet,
i rrëzuar përdhé,
i ngritur me forcë të re,
i mbushur gaz' e vaj,
i rritur me shpresën pa skaj,
i rinuar nga dora miqësore e shokëve,
i mahnitur nga kënga,
i lumturuar nga ëndrra,

i ofruar nga dashuri të reja
çelur në njerëz e dhera...
Trupi im i paqetë.

TRUPI IM I PAQETË

Kukës, 1987

... DHE FËMIJËT RRITE

Më e shtrenjtë se buka, më e pashme se lulja
ishe për mua,
(Sa zor e kam t'i marr nëpër duar, t'i hap
fletët e viteve që shkuan!)
U miqësova me librat dhe heshtjen,
të isha i ditur, i mençur,
fitova krenarinë tënde me pak përhënie,
ecjen dhe përshëndetjen...
Dhe vrapoja të shihja, të thosha një fjalë.
(Ora nuk plakej pa të parë!)
Edhe pantallonat i mbaja në ngjyrën që të
pëlqente
për një vështrim, për një buzëqeshje...
Tash që na shtohen thinjat e grindjet
dhe fëmijët rriten, mendjen atje e mbaj.
Të lutem, mos më bëj të qaj!

*Më paska këputë malli për njomësi:
lule livadhi, qumësht e bar' i ri,
Oooo, më paska këputë malli për ty...*

PREK TRUPIN E NJERIUT. . . . .

Dua të prek trupin e njeriut, të lehtin, të lirin,
gazplotin e jetëdhënësin trup, të marr e të jap
dritë, guxim e mençuri. . . Puthmë! Ç'është kështu

me ty?!

E ndien veten të lodhur e të plakur nga një

mendim nator,
që mbjell harresë e vetmi... Dhe trembesh si fëmi.
Ç'rëndësi ka mosha?! Puthmë! Ç'është kështu me
ty?!

Prek trupin e njeriut, të lehtin, të lirin,
gazplotin e jetëdhënësin trup, merr e jep dritë.

Vetëm prekja e njeriut
është kundër shurdhimit, harresës, vetmisë,
vetëm prekja e njeriut.

Shëtiti mollëzat e gishtave në supe, krahë, në ballë
vetulla e sy, futi gishtat në shkurren e flokëve
dhe dëgjo

sī këndojnë zogjtë e dashurisë në buzë... Nesër
agu do ta largojë këtë mendim nator, më beso,
nesër do të jetë shuar krejt.

Do ta ndiesh veten të freskët, të lehtë;
do të zgjedhësh fustanin lulëshumë, buzëkuqin
e ndezur,

do të krihesh me kujdes...
do të shtosh buzëqeshjen...

*Ë mrekullueshme do të jesh nesër,
si mëngjes mesprilli verior, si vajzë e dashuruar
do të ndihesh nesër, më beso,
nesër kur të prekë dita — jetë që sapo ka filluar...
Puthmë! Prek trupin e njeriut, marr e jap
pafundësi
mbushur plot e përplot dashuri.*

Kukës, 1986

... MBI VETULLËN TËNDE PO ULET

DIELLI

*Dy partizanëve që siguruan sulmin
e pesëdhjetë shokëve...*

*Edhe nëse ne do të vdesim pa takuar të mirat nëna,
ti, Dik, pa përkundur motakun në djepin prej arre
që ndërtove vetë,*

ti, baba, burrë i një gruaje të thjeshtë

dhe unë pa takuar gruan time të re

që lufta po i turbullon lindjen;

kjo është e prekshme si ky gur...

Po në asnjë mënyrë s'kemi kohë të vdesim

gjer nesër, burrë,

gjer në mesnatë, në muzg,

a të paktën gjer në perëndim të diellit,

kur shokët do të kenë sulmuar.

Oh, përpara s'ka se si të vdesim!

Dik,

mbi vetullën tënde po ulet dielli

e me duar të kuqe po të qetëson,

Dik,

thuaje, thuaje diellit të mos perëndojë!

Edhe nëse ne do të vdesim pa iu gëzuar ditës së re,

tokës së plleshme

me bukë e dritë për të gjithë,
kjo s'do të thotë se fëmija yt dhe imi që do të lindë
s'do t'i gëzohen kaltërsisë e dashurisë...
Dhe ajo orë, ajo orë kur do të gëzojnë fëmijët
me bukë të ngrohtë e dritë,
e vërteta e luftës sonë është, Dik,

Le të rrjedhë gjaku përmbi vetull
dhe në kofshën time le të rrjedhë,
me një plumb s'mund të vdesim kurrsesi,
as me treqind, tre mijë.
Duhet mijëra plumba për ne të dy....

Dik,
mbi vetullën tënde është ulur dielli
e me duar të kuqe po të qetëson,
Dik,
thuj, thuj diellit të mos perëndojë!
Dik,
miku i diellit, shoku im...

XIXËLLONJA

(Kallëzim për martesën e nënës)

S'kishim asgjë të na falte gaz e prehje atë natë të
errët martesore
dhe nuk e di ç'mund të mbanim mend
të mos ish ardhja e një xixëllonje...
Pranë njëri-tjetrit, mbi krevatin e vjetër dhe larg,
(sa larg!).

Përballë nesh jona ish
edhe një arkëz e vogël me copëza fasheta
për mentesha.

E gjora! Sikur vinte nga lufta!
Në luftë të re hynte — prapavijë besnike
ku ruhej buka.

...As fjalë s'kishim. Jona ish dhe heshtja.
Një heshtje e gjatë dhe e egër na errte e na errte
dhe zor ta hiqnim qafe asaj nate
të mos vinte xixëllonja,
që digjej e digjej për ne të dy,
në buzët e tua, në syt' e mi.
Ishim kaq të lodhur, kaq të shqetësuar...
(Patriarkalizmi na rëndonte gjokset)

...E s'e trazuam.

E s'u gëzuar:

*S'kishim asgjë të na falte gaz e prehje atë natë të
errët martesore*

*dhe nuk e di ç'mund të mbanim mend
të mos ish ardhja e asaj xixëllonje...*

1987

ATJE NË QAFË, NË KOLESJAN...

*Mos e çoni atje në Qafë, ku të heshturit flenë varg
e varg!*

*Vijnë mjegullat e mbulojnë,
borojnë borat e rëndojnë,
rrjedhin shirat e rrënojnë...*

*Në mes të gurit më të madh një varr të pushojë
pak*

*ai burrë që prehje s'pat kurrë —
90 vjet pushkë e flamur.*

*Po ju, gjëmëtarë shurdhë e zemërgurë, atje në
Qafë në Kolesjan,*

me dhé e mbuluar Babën Lam.

E unë fëmi mbi avlli rri në shi e qaj për ty...

Islam Spahiu — patriot, prijës i lumjanëve në vitet
1904-1913, i njohur me emrin Baba Lam i Lumës.

PLEQTË

Si mjegulla, biri im, si mjegulla:
aty jemi,

aty s'jemi...

na zhbën një er' e lehtë.

Te ju mbështetemi,
marrim jetë.

RRI KËTU ME GJËRAT E TUA

*Rri këtu me gjërat e tua: rroba, libra, vizione të
shkuara,
s'më bëjnë këmbët të ngrihem, të dal
dhe s'them asnjë fjalë. (Paskam 1000 vjet pa të
parë!)
Shi vitesh derdhet në mua. Rri këtu me gjërat e
tua...*

SY PËR SY...

1 — Panteoni i rralluar

Me lot në sy ta përpiva stuhinë e fjalëve
e mora vesh se je gjallë në mes të gjallëve,
në luftë e bash midis logut,
sy për sy e dhëmb për dhëmb me bajlozat e tokës...
...Mbi supet tona atë ditë i bardhë ishe krejt,
pa pikë gjaku trupi me nëntë plagë... Atë ditë
e fale gjakun në tokë e njerëz. Lotët iu terën
nga shkrumb' i shtypjes gjithçka nisi të gjethojë
kur ne u ndamë përjetë, Gjergj...
Trokoi një kohë e gjak i stërnipërve pikë-pikë
(E di, s'mund të rrije shtrirë atje, nën dhé,
në qetësinë e të vdekurve...)
Ai gjak nga gjumi qindravjeçar të zgjoi,
s'të dha as kohë për shtriqje: selvia t'u bë kalë,
zogu i verës furtunë, forcë lotët e motrës,
...Dhe hyre në luftë, burrë, logu të priste,
Qe ku m'u shfaq fytyra jote e kërleshur.
Prej barit të padurimit mijëravjeçar nxin,

flokët e squllur era tokë binin. Trupi gjithashtu.
Veç sytë po atë — të zjarrtë si lava. —
dy shkrepje rrufeje,

eshtrat po ato — burrërore, të mëdha,
me lëmyshkun e shkëmbinje.

(Asnjë orë s'kishe fjetur, Gjergj,
njeritokë, tokënjeri, i zakonshmi perëndi, e ne,
e ne të dinim të vdekur!)

Kur në heshtjen e rishfaqjes të gjithë prisnin
bërë gur,
me rropamë nofullat u çanë: shqip thanë fjalë.

(Oooo, pas kaq kohërash heshtjeje, thashë, gjuha
ka mësuar veç fjalë vdekjeje!)

Po në log të mejdanit qiejt u çanë: u kapërthyen
erëra, ré,
bubullima, shqyen mjegulla, furtunat, vetëtimat
hynë te njëra-tjetra,

u përgjak heshtja...

Pikëllima jote nisi. orteqet e fjalëve për të drejtat
e të gjallëve.

Dhe sytë, dhe eshtrat, dhe fjala shqipe — krejt ti,
Gjergj,

ta puthsha ballin!

Se logu s'është lojë, e din mirë. E bukur zor qenka
me dalë në log të mejdanit me topuzin e fjalës
e një mijë bajloza të rinj me i rrafshitë menjëherë
e duhma e gjakut tri mijë vjet me qelbë dhenë...

...Thashë s'e m'u shkrete, Gjergj, firove në dhé
e shenjat e varrit u tretën, thashë, e s'po gjej
nga e ke kryet,

thashë pa një bozhur më mbete, pa një lule të egër,

— *Këngën po ta nis me zogun tënd të verës...*
Thashë po dergjesh për një pikë ujë nga kjo gjëmë
e re

me nëntë mijë plagë në trup mbi dhé e nën dhé.
Prej plumbash pa zhurmë, thashë, m'u fike
në ndonjë luftë pagojse me shkronja cirilike,
me gjarpërinj, thika a helm, thashë emri t'u
shkret...

...Ti ngjeshë në shpinë të gjogut me topuzin e
fjalës

e bash midis logut.

Po unë kot, krejt kot po trembem për ty, se ti
je Gjergj
e veç nga logu në log ke jetë.

Verë, 1985

2 — Pranë kështjellës

Prekim rrënojën e Sfetigradit, as qeshim, as
flasim.

Ecim nëpër diell e ngjyra.

Veç kryet kthejmë shpesh... Atje,
atje përtej shtrihet dhimbja.

3 — Është koha të duhemi

Mirë qofsh, vëlla i madh i fjalëve të gjalla
fluturuese për te njeriu,
shpirtkalluri i fjalëve të bardha si bora e virgjër
e Pikëllimës!

Mirë jemi të gjithë!
Dje gjithë ditën e lume peshkova, Drinin e Bardhë
e Drinin e Zi,
s'e di qysh m'u dha e u çmalla, fola e fola me
Gjalicën si me ty...

Në darkë djali m'u derdh n'grykë e fort iu çel
gjahut të mbarë

— Të lumtë, babë, tha. Sonte kemi miq!

Mbrëmë kisha mik Lumin, o i lumi vëlla,
qejj e mërzi deri n'tavan kemi ba...

Darkuam ngjala të Drinit të Bardhë e krap të
Drinit të Zi,

dhanë e morën përralla me Arbërin gjer në
mesnatë, sa u pakën

e befaz Lumi erdh e m'u nxi si moti për shi,
u mrrrol e fol, o gur... I ziu unë, thashë, miku m'u
ftoh, m'u prek!

Dhashë e mora me të mirë e fjalë e besë ia qita
në pëllëmbë të dorës,

e pashë se besë më kish zënë dhe sekretin e ka
folë:

4 — Ti e di si duhet jetuar. . .

Ti e di si duhet vdekur të jetojë plisi i bardhë e
gjaku i valë,

tamli në sisë e fara në arë,

ti e di si duhet jetuar, vëllai im i heshtur, vullkan
i ndezur,

vëllai im i tretur, i pabuzëqeshur, i fyer e i
poshtëruar,

vëllai im i panënshtuar...

Ke kaq shtatore në udhë e sheshe, modele bijsh
hyjni jetojnë në ty:

ata si farën në arë kryet lanë në kohën tënde prej
gjaku dhe ëndrre.

Ti e di si duhet vdekur, vëllai im i heshtur,
vullkan i ndezur,

ti e di si duhet jetuar...

FJALËT PRANË TEJE....

...Asnjë për bé s'u gjendka mbi dhé,
një fjalë për mall -
në këtë orë të dridhshme, kaq të pritshme,
veç duar që preken, gishta që treten,
veç sy që prehen, vështrime që s'tremben,
veç buzë që puthen, gjokse që duhen,
veç zjarr që djeg, zemër që troket
e asnjë fjalë për bé mbi dhé,
një fjalë për mall...

MË D U A J...

Më duaj ...dhe vuaj. Hidhu mbi mua si era
mbi pemët,
e lirë, e stuhishme, diellore!
Oh!
Një orë do të tretem krejt nga drojtja jote.

... EDHE KATËR ORË TË VOGLA

*Edhe katër orë të vogla si duar fëmije
ende janë mes meje e teje, vetëm katër orë
që na bashkojnë me prekjen e ngrohtë,
me heshtjen që flet, vështrime.*

*(Oh, si e mat kohën dashuria, zemra ime!)
Pastaj ky çast në emrat tanë i ndarë përgjysmë
kujtimit do t'i japë frymë...*

MOS MA MBYLL DERËN! . . .

Mos ma mbyll derën të ndiej ecjen, fërgëllimin
e shtatit të derdhur,
vështrimin e shpejtë të ndiej! Mos ma mbyll derën
të ndiej erën e sapunit që vdes pak e nga pak
nga prekja e trupit tënd!
Dhe njeriu veç për njeriun tretet...

PËR FËMIJËT E MI

Për ju në çdo orë të natës vdes, rilindem
në çdo orë të ditës. Në qeshjen tuaj rritem,
në vajin shkrihem... Dhe dridhem... dridhem...

PEIZAZH ME HËNË PAS SHIUT...

TE SHKUAH

Pas një dite përvëluese
se nga erdh një shi i hollë —
napë e lagur në përflakjen e buzëve.

Pastaj u dha hëna e plotë
si fytyr' e shëndetshme.
Dhe toka u shfaq me margaritarët e saj,
e heshtur dhe e larë...
...Thua kish pritur vetëm një buzëqeshje.

2

KUJTIM PËR NJË DASHURI TË SHKUAR...

Mos qaj, zogu im, mos qaj! Kjo është veç një
tymnajë.

Në dhomën tonë kënga do të nisë prapë
e prej cicërimës sate do të plasin lule të voçkëq

e në sendet vrerth e qark,
me fjalëza të kaltra do të mbushet dhoma...

Kjo është veç një tymnajë kalimtare, një tymnajë
bredharake,

zëre se s'i hapëm dyer e dritare
dhe loton kërcëjt pa shkak të vërtetë,
loton duke qeshur...

Hajt, pra, lotojmë duke qeshur!

...Po një pikë lot s'e nxirrja dot. Isha djalosh
pa asnjë dhimbë në gjoks.

Veç sot e asaj dite më thahet fytyra për ty,
e gjora ime...

E kërcëjt papritur më kap një mall i dhimbshëm
dhe qaj

dhe qaj kërcëjt papritur... Qaj, zogu im, qaj!

...Nisi me një guriçkë në dhëmbin e parë. Unë
 qeshja,
 ti vrapoje pas meje. Ikja si shiu prej reje,
 fshihesha pas plepit trupgjere.
 gëzonim bashkë, gëzonte bot' e tërë.
 Në lojë fëmijërie hidheshin zogjtë, ajri i mesditës,
 gjethet
 dhe s'doja gjë tjetër...

Ku ta dija se në gishtat e tu plumbin e parë
 kishte zilia?!

Heshtën zogjtë, ajri i mesditës u rëndua,
 gjethet ngrinë, zverdhën nga çudia.
 Terrova unë, terroi bot' e tërë,
 pastaj e qeshura jote me ligësi trishtoi çdo gjë.
 ...Në moshën e burrit grushta të rëndë më dhuroi
 zilia

(Mes dhëmbëve të bardhë nxin dhëmb' i zi.)
 S'janë më bebëzat e mia shqyer nga habia,
 brenda tyre trishton pikëllimi për ty.
 Nga dita në ditë u nxive tek unë i gjithë,
 ti, bir i njeriut, adoptuar prej zilisë...

KËSHILLA E PARË E BABAIT NË
MOSHË TË RRITUR

*Ai që mban lotin në sy
një mal brengë ka aty.*

Poeme
 M A L L

*C'janë udhët midis nesh, fjalët që s'i flasim?
 Unë malet kam, ti detin. Dhe jemi te njëri-tjetri,
 me njëri-tjetrin...*

UNË, I ZAKONSHMI YT

Shpesh shpërthej e dal prej gjoksit tim si Drini
në vjeshtë,
shpesh, sa shpesh!

Ki durim! Jam në mrekullinë e krijimit.
Nga shtegtim i vrullshëm shpejt do të kthej
te i zakonshmi yt i drojtur. Ki durim!

Asgjë e ligë s'del prej gjoksit tim. Ki durim
dhe besim,
edhe pse je e lodhur më ofro fisnikëri e mirësi
(Pak, oh sa pak!)

Dhe shih,
kur të jem qetësuar një mal do të jap...
Dora jote mbi ballë,
një përkëdhelje dridhëse, e dashura ime,
një shëtitje dashamirëse e gishtërinjve
mbi vullkanin tim në shpërthim,
një fjalë e mirë... Heshtje, heshtje e mençur.
Dhe shih,

nga çasti solemn i krijimit do të kthejë
i mrekulluar e i çliruar dhjetëfish,
i drojturi, i treturi, i zakonshmi yt.

Poems

ose kafet kengé
dne kafet puzhine
te vopla...

1) Ajo ditë pa ty

Nuk dua të hyj këtu! Kurrë më, kurrë!

Shtëpi e madhe shkretuar. Në barkun e shuar
një dhomë
e ftohtë

pa frymë dergjet me sende të heshtura.
Jeta nxitimthi ka kaluar

nëpër rrëmujën që hesht nga hutimi për humbjen.
Rrobat — forma të vockla të trupit që s'është

më —
hedhur pa kujdes në shtrojë, mbi krevatin
bashkëshortor,
ëndërrojnë për të.

Lodra të braktisura pa dashje, një reflektor
që deshi të të ngrohë
si luledielli var kokën. Guacka e krevatthit —
bosh,

bodrum i errët sjell të ftohtë,
me cipë të akullt vesh gjithçka në dhomë
dhe të ngrohtën frymë sapo hyra ma dridh...
Nuk dua të hyj më këtu! Kurrë!

Vetëm sot

me gishtat rinorë t'i përkëdhel rrobat e pikëlluara
për trupin tënd, t'i paloj,

(Asnjëherë s'do t'i veshim ato... Vetëm sot.)
t'i prek. Më ngjan përkëdhelje fërgëllim

i fanellatës
spërkatur nga duart e nënës me luledede.

Vetëm sot

sa t'i qetësoj lodrat, vetëm sot

sa të ngop shpirtin me të qarën tënde,
lëvizjen e doçkave të ndiej. Si trupin e njomë
hopa krevatthin me hekura të hollë sa gishtat e

tu ta ngre
dhe do të dal shpejt... Ja, dola

duke ngatërruar këmbët nëpër lodra.

(Lodra, ju kërkoj ndjesë, m'u veshën sytë...)

Vetëm sot ta mbështes kokën e lodhur aty

ku s'do ta mbështetësh tënden kurrë.

Të qaj, të qaj, të plas për ty

dhe pastaj të bëhem burrë...

3) Trupin e lehtë këndoj...

Ma përgjake zemrën. Fytyrën ma shëmtovë;

syri im!

Sa nuk desha!

E kisha një fytyrë të paqtë, fisnike,
dhe brenda gjoksit një qiell të madh, pa asnjë
ré, bija ime.

Ti— diell i vogël në ballë ndrije
dhe trupin e ndieja të lehtë, të lehtë.

(Pëllumbi m'i fali krahët e vet?!)

Nëpër të shkoje e vije, hapje ditën në pesë
si nëna dritaret në mëngjes...

...Merrja pastaj udhët, ku shoqëri më ofronin

edhe gurët,

përrenjtë e vrullshëm, dritëhijet e drurët,

fëmijët e shkollës mençuruar të gjithë

në trupin pa brengë hynin lirisht,

në qiellin tim qeshnin e duheshin

pyje të rinj dhe njerëz të lumtur.

(Ai qiell i kaltër, i kaltër sa më s'bëhet,

mbi udhëtarë e druvarë, mbi pemë të gjelbra

me zogj në çdo fletë

emrin tënd cicërinin, Elë,

me kujdes se mos e prishnin...)

Edhe kur pushoja udhës, nën krahë drurësh

mikpritës, në hije,

nëpër trupin e lehtë hynte dielli i gjithësisë,
po qiellin e lartë e mbanin doçkat e sime bije...

Shpejtoja hapat, fluturoja,
botën të tërë gëzoja.

Unë isha jeta,

unë isha koha...

4) Pëshim i dytë

*Ishe kaq e vogël dhe s'bëre mirë që, ike, shpirt!
(Në këtë qytet të ri
kjo mbrëmje me kujtimin për ty shëtit.)*

*Me buzëgazin dhe gugitjen kërkoje fjalët,
gjërat e vogla vetvetiu i bëje të mëdha,
të mëdhatë të pafundme se si bëheshin (!)*

Të parët

njëri-tjetrit të nesërme i dhamë me sy,

njomësi,

*dhe krejt papritur... krejt papritur
mbeta pa ty.*

*As unë s'qeshë i zoti të të mbaj!
Lufta e vështirë s'fitohet pa plagë.*

5) Aty je ëndërr e shumëndërruar

Syt'e zez qysh i mbylle?!

Qiellin e gjoksit me ré ma troshite,

loçka ime!

Aty lodrojnë tiparet që s'harrohen.

Grisin mjegulla, ré

dy sy të zez, më të pastrit mbi dhé,

dy buzë si qershi e çarë hukasin

mbi ngrica dimrash, e dashur...

Dhe thërrasin barin, manushaqet.

bilbilat e njohur thërrasin.

Aty je

ëndërr e shumëndërruar,

dashuri e mëmës me timen përqafuar.

Aty është edhe zemra që më ndillte ëndrra

për pyje të rinj me gjithfarë drurë e lule,

mëngjese të reja, fusha të plleshme e vepra të

mrekullueshme.

Përqafime diellore më ndillte zemra,

të kaltra qytete

me banesa madhështore, fontana shumëngjyrëshe,

muzikë e sheshe...

...Dhe të rrisnin ora, orës

duart e palodhura, syt' pafjetur të nënës,

**ku besoja se vrullonte nga një pjesë e zemrës.
Dhe nuk i besova kurrë cianozës, e këndshmeja
ime,
e vogla, e ëmbla, si thërrime.**

6) Pushim i tretë

1971 1972 1973 1974 1975

Udhët plot fëmijë. Mes tyre ti.

(Secili ka nga pak prej teje —

rreze drite në skaj(reje...)

Të ndiej në çdo të qeshur

e të thërras me emër.

7) Në këtë qytet të ri

Qytet i vjetër s'është më. Ujërat e dritës shtrihen

dhe ne s'jetojmë si më parë
në shtëpinë e madhe me bodrum të errët...

Ngritëm qytetin e madh,

atë të kaltrin që babi përty e pat ëndërruar.

Të tjerë

u rritën në krevatthin me hekura të hollë

sa gishtat e tu,

rrobat e vetmuara me jetë u mbushën nga të tjerë.

Shkretimin shpejt e shkela,

gazin shpërtheva mbi heshtjen,

dritën mbi terrin

dhe që nga ai çast që të kam mbuluar

në luftë jam

dhe veç trupin e lehtë kam kënduar...

Diej të vegjël ndritën prapë

në gjoksin tim me pak ré të largëta,

motra reciton vjersha që ti s'i mësove kurrë,

vëllai ka nisur të flasë

dhe don shpejt të bëhet burrë,

si babi të hyjë në luftë. (Se lufta s'ka fund.)

Nëna, kur të kujton, kthen kokën mënjanë

si çdo nënë

e në murin përballë

vështron portretin tënd, e heshtura ime,

yll'i bukurive.

8) Pushim i fundit

*Si gusha jote mëngjesi hapi.
(Oh, ti s'e di, s'ke si ta dish,
sa më merr malli, shpirt!)
Dal në udhët plot fëmijë,
trupin e lehtë këndoj sot e mot
dhe jam me ty.*

Kukës, verë 1985

P È R M B A J T J A

Se ç'kam një ngutje, miç	3
I. KËTU, NË TOKËN TIME	5
Këtu, mbi Gjalicë e Pikëllimë.....	7
Them të vërtetat në këtë rrafsh verior	9
Etyd para një tabloje të hershme... ..	11
Në tokën time, zonzëza ime.....	12
Vis-zemër	14
«Skedat» e mia.. ..	15
Balada e mërgimtarit	17
Për Zekën, Cenin dhe të tjerët.....	19
II. PIKË... PIKË... SHPIRT' I KËNGËS	
NË MUA	21
1. Pikë... pikë.....	23
2. Sonte, pas një jave folklorike	24
3. Përtej qelqit... përtej detit	26
4. Peizazh nga lufta e Lumës, 1912	27

5. Dal nëpër natë	28
6. «Çingthi vetëm un'kam mbetë»...	29
7. Valltaret e Borjes...	30
8. Trupi yt si s'u kthye në këngë?!	31
9. Fytyra jote dritë në terr...	32
10. Valltarët	34
11. Dhe në flakë mbijetuan...	35

III. DRITEHIJE..... 37

Autoportret	39
Kjo lulesë ulliri...	40
Para teje...	41
Portret minatori	42
Miku im, miku im...	43
Flasim për botën e njeriut...	44
Kur jemi larg	46
Trupi im i paqetë	47
... Dhe fëmijët rriten	49
* * *	50
Prek trupin e njeriut	51
... Mbi vetullën tënde po ulet dielli	53
Xixëllonia	55
Atje në Qafë, në Kolesjan	57
Pleqtë	58
Rri këtu me gjërat e tua	59
Sv për sy	60
Fialët pranë teje	66
Më duaj	67
... Edhe katër orë të vogla	68
Mos ma mbyll dorën!	69
Për fëmijët e mi	70
Peizazh me hënë pas shiut	71
Kujtim për një dashuri të shkuar	72
Zilia	73

Këshilla e parë e babait në moshë të rritur	74
Mall	75
Unë, i zakonshmi yt	76

IV. POEME OSE KATER KËNGE DHE KATER PUSHIME TË VOGLA .....

1) Ajo ditë pa ty	79
2) Pushim i parë	81
3) Trupin e lehtë këndojoj... ..	82
4) Pushim i dytë	84
5) Aty je ëndërr e shumëndërruar	85
6) Pushim i tretë	87
7) Në këtë qytet të ri	88
8) Pushim i fundit	89